DÖRT SORU

[Türkçe — Turkish — تركي]

Muhammed b. Ahmed el-Ammârî

Terceme : Muhammed Şahin

Tetkik : Âdem Adıyıl

2012 - 1433

IslamHouse.com

الأسئلة الأربعة

« باللغة التركية »

محمد بن أحمد العماري

ترجمة: محمد مسلم شاهين

مراجعة: آدم أدييل

2012 - 1433

IslamHouse.com

بسم الله الرحمن الرحيم

Hamd,kalemle insana bilmediğini öğreten Allah’adır. Yine hamd, insanı yaratıp ona konuşmayı öğreten Allah’adır. Salât ve selâm, hevâ ve arzusuna göre konuşmayan, konuşması vahyedilen vahiyden başka bir şey olmayan Muhammed’e olsun.

Müslüman veya kâfir, erkek veya kadın her insan, öldükten sonra kabrine konulur. Defnedildikten sonra kabrinde ruhu bedenine hemen iâde edilir. İki melek kabrinde kendisine gelip onu oturturlar ve şu dört şeyden onu sorguya çekerler:

Birinci soru: Rabbin kimdir?

İki melek ona: Rabbin kimdir? diye sorarlar.

İkinci soru: Dînin nedir?

İki melek ona: Dînin nedir? diye sorarlar.

Üçüncü soru: Nebin kimdir?

İki melek ona: Size gönderilen şu adam (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-) kimdir? diye sorarlar.

Dördüncü: Bu cevabı nereden aldın?

İki melek ona: Sana bunları bildiren nedir? diye sorarlar.

Berâ b. Âzib'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِنَّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ إِذَا دُفِنَ فِي قَبْرِهِ قَالَ: فَتُعَادُ رُوحُهُ فِي جَسَدِهِ فَيَأْتِيهِ مَلَكَانِ فَيُجْلِسَانِهِ.فَيَقُولاَنِ لَهُ: مَنْ رَبُّكَ؟ فَيَقُولُ : رَبِّيَ اللهُ. فَيَقُولاَنِ لَهُ مَادِينُكَ؟ فَيَقُولُ: دِينِيَ الْإِسْلَامُ فَيَقُولاَنِ لَهُ:مَا هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بُعِثَ فِيكُمْ؟ فَيَقُولُ : هُوَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَيَقُولاَنِ لَهُ : وَمَا عِلْمُكَ؟ فَيَقُولُ : قَرَأْتُ كِتَابَ اللهِ فَآمَنْتُ بِهِ وَصَدَّقْتُ))

[رواه أحمد وأبو داود بسندٍ صحيحٍ لغيره]

"Mü'min kul kabrine konulduğu zaman ruhu bedenine iâde edilir. Ardından iki melek yanına gelip onu oturtarak şöyle sorarlar:

Rabbin kimdir? diye sorarlar.

Mü'min kul: Rabbim Allah'tır, der.

Onlar: Dînin nedir? diye sorarlar.

Mümin kul: Dînim İslâm'dır, der.

Onlar: Size gönderilen adam hakkında ne dersin? diye sorarlar.

Mümin kul: O Allah'ın elçisidir, der.

Onlar: Sana bunları bildiren nedir? derler.

Mümin kul: Allah'ın kitabını okudum, ona inandım ve onu tasdik ettim, der."[1]

---

[1] Ahmed; "Müsned", "Berâ b. Âzib'in hadisi", hadis no: 17803. Ebu Davud; "Kabirde sorgu bâbı", hadis no: 4753. Hadis, sahih liğahrihi'dir.

Eğer kabir sahibi bu dört soruya doğru cevap verirse, Allah Teâlâ sorgu imtihanını geçtiğini bildirir ve kabrinde teslim edilmek üzere onu altı ödülle ödüllen-dirilmesini emreder:

Birinci ödül: Cennetten ona bir yatak serilir.

İkinci ödül: Cennetten ona bir giysi giydirilir.

Üçüncü ödül:Kabrinden ona cennete giden bir kapı açılır.Ona cennetin esintisi ve hoş kokusu gelmeye başlar, o kapıdan cennetteki âilesini ve malını görür.

Dördüncü ödül:Kabrindeyken cennetle müjdelenir.

Beşinci ödül: Gözünün görebildiği kadar kabri ona genişletilir.

Altıncı ödül: Kabri ona aydınlatılır.

Berâ b. Âzib'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِنَّ الْعَبْدَ الْمؤْمِنَ إِذَا دُفِنَ فِي قَبْرِقَالَ: فَتُعَادُ رُوحُهُ فِي جَسَدِهِ. فَيَأْتِيهِ مَلَكَانِ فَيُجْلِسَانِهِ.فَيَقُولاَنِ لَهُ: وَمَا عِلْمُكَ؟ فَيَقُولُ : قَرَأْ تُ كِتَابَ اللهِ فَآمَنْتُ بِهِ وَصَدَّقْتُ. فَيُنَادِي مُنَادٍ فِي السَّمَاءِ أَنْ صَدَقَ

عَبْدِي فَافْرِشُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ، وَأَلْبِسُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ، وَافْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى الْجَنَّةِ، قَالَ: فَيَأْتِيهِ مِنْ رَوْحِهَا وَطِيبِهَا، وَيُفْسَحُ لَهُ فِي قَبْرِهِ مَدَّ بَصَرِهِ. قَالَ: وَيَأْتِيهِ رَجُلٌ حَسَنُ الْوَجْهِ، حَسَنُ الثِّيَابِ طَيِّبُ الرِّيحِ فَيَقُولُ: أَبْشِرْ بِالَّذِي يَسُرُّكَ، هَذَا يَوْمُكَ الَّذِي كُنْتَ تُوعَدُ فَيَقُولُ لَهُ: مَنْ أَنْتَ؟ فَوَجْهُكَ الْوَجْهُ يَجِيءُ بِالْخَيْرِ، فَيَقُولُ : أَنَا عَمَلُكَ الصَّالِحُ . فَيَقُولُ: رَبِّ أَقِمِ السَّاعَةَ حَتَّى أَرْجِعَ إِلَى أَهْلِي وَمَالِي .)) [رواه أحمد وأبو داود بسندٍ صحيحٍ لغيره]

"Mü'min kul kabrine konulduğu zaman ruhu bedenine iâde edilir. Ardından iki melek yanına gelip onu oturtarak şöyle sorarlar:

- Rabbin kimdir? diye sorarlar.

Mü'min kul: Rabbim Allah'tır, der.

Onlar: Dînin nedir? diye sorarlar.

Mümin kul: Dînim İslâm'dır, der.

Onlar: Size gönderilen adam hakkında ne dersin? diye sorarlar.

Mümin kul: O Allah'ın elçisidir, der.

Onlar: Sana bunları bildiren nedir? diye sorarlar.

Mümin kul: Allah'ın kitabını okudum, ona inandım ve onu tasdik ettim, der.

Bunun üzerine gökten bir münâdi şöyle seslenir:

-Kulum doğru söyledi. Cennetten bir yer döşeyin (makamını hazırlayın), onu cennet elbiselerinden giydirin ve ona cennetten bir kapı açın, der.

Bunun üzerine ona cennetin esintisinden ve güzel kokusundan kokular gelir, gözünün görebileceği yere kadar kabri genişletilir. Sonra ona, güzel yüzlü, güzel elbiseli ve güzel kokulu birisi gelir ve: Seni mutlu edecek şeyle sevin. Bu gün sana va'd olunan gündür, der.

Bunun üzerine o: Sen kimsin? Senin o hayırlı yüzün nedir, diye sorar.

O: Ben, senin sâlih amelinim der.

Bunu işitince, ey Rabbim! Kıyâmeti çabuk kopar ki, âileme ve malıma kavuşayım, der."[1]

---

[1] Ahmed; "Müsned", "Berâ b. Âzib'in hadisi", hadis no: 18140. Ebu Davud; "Kabirde sorgu bâbı", hadis no: 4753. Hadis, sahih liğahrihi'dir.

Tirmizî'nin Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği hadiste şu fazlalık vardır:

((... ثُمَّ يُنَوَّرُ لَهُ فِيهِ.)) [رواه الترمذي]

"Daha sonra kabri ona aydınlatılır..."[1]

Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَتَوَلَّى عَنْهُ أَصْحَابُهُ وَإِنَّهُ لَيَسْمَعُ قَرْعَ نِعَالِهِم أَتَاهُ مَلَكَانِ فَيُقْعِدَانِهِ فَيَقُولاَنِ: مَا كُنْتَ تَقُولُ: فِي هَذَا الرَّجُلِ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ فَيَقُولُ: أَشْهَدُ أَنَّهُ عَبْدُ اللهِ وَرَسُولُهُ، فَيُقَالُ لَهُ: انْظُرْ إِلَى مَقْعَدِكَ مِنَ النَّارِ قَدْ أَبْدَلَكَ اللهُ بِهِ مَقْعَدًا مِنَ الْجَنَّةِ، فَيَرَاهُمَا جَمِيعًا.)) [رواه البخاري]

"Kul, kabrine konulduğu ve arkadaşları geri dönüp gittikleri zaman onların ayak seslerini mutlaka işitir. Kendisine iki melek gelip onu oturturlar ve:

- Şu Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- denilen adam hakkında ne dersin? diye sorarlar.

---

[1] Tirmizî; c: 3, s: 383, hadis no: 1071

Mü'min: Onun, Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna şehâdet ederim, diye cevap verir.

Bunun üzerine ona: Cehennemdeki yerine bak! Allah, onun yerine sana cennetten başka bir yerle değiştirdi, denir.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

-O, bir anda (cennet ve cehennemdeki) her iki makamını birlikte görür."[1]

Eğer kabir sahibi bu soruya doğru cevap vermezse, Allah Teâlâ sorgu imtihanını kaybettiğini bildirir ve kabrinde ona şu dört şeyi emreder ki, bu dört şeyin ne olduğunu bilir misin?

Birincisi: Cehennemden ona bir giysi giydirilir.

İkincisi: Kabrinden cehenneme bir kapı açılır ve o kapıdan ateşin sıcaklığı ve yakıcı havası kendisine gelmeye başlar.

Üçüncüsü: Kabri ona daraltılır..

---

[1] Buhâr; "Kabir azabı hakkında gelen bâbı", hadis no: 1374

Dördüncüsü: Kabrindeyken cehennemle müjdelenir.

Berâ b. Âzib'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre,Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِنَّ الْعَبْدَ الْكَافِرَ إِذَا دُفِنَ فِي قَبْرِهِ قَالَ: فَتُعَادُ رُوحُهُ فِي جَسَدِهِ وَيَأْتِيهِ مَلَكَانِ فَيُجْلِسَانِهِ . فَيَقُولاَنِ لَهُ: مَنْ رَبُّكَ؟ فَيَقُولُ : هَاهْ هَاهْ لاَ أَدْرِي. فَيَقُولاَنِ لَهُ: مَا دِينُكَ؟ فَيَقُولُ: هَاهْ هَاهْ لَا أَدْرِي. فَيَقُولاَنِ لَهُ: مَا هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بُعِثَ فِيكُمْ؟ فَيَقُولُ : هَاهْ هَاهْ لَا أَدْرِي، فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَنْ كَذَبَ فَافْرِشُوا لَهُ مِنَ النَّارِ ، وَافْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى النَّارِ، فَيَأْتِيهِ مِنْ حَرِّهَا وَسَمُومِهَا، وَيُضَيَّقُ عَلَيْهِ قَبْرُهُ حَتَّى تَخْتَلِفَ فِيهِ أَضْلَاعُهُ، وَيَأْتِيهِ رَجُلٌ قَبِيحُ الْوَجْهِ قَبِيحُ الثِّيَابِ مُنْتِنُ الرِّيحِ، فَيَقُولُ: أَبْشِرْ بِالَّذِي يَسُوءُكَ.)) [رواه أحمد وأبو داود بسندٍ صحيحٍ لغيره]

"Kâfir kul, kabrine konulduğu zaman ruhu bedenine iâde edilir, kendisine iki melek gelip onu oturturlar ve:

Rabbin kimdir? diye sorarlar.

Kâfir kul: Hah…Hah… Bilmiyorum, der.

İki melek: Dînin nedir? diye sorarlar.

Kâfir kul: Hah…Hah… Bilmiyorum, der.

İki melek: Size gönderilen adam hakkında ne dersin? diye sorarlar.

Kâfir kul: Hah…Hah… Bilmiyorum, der.

Bunun üzerine gökten bir münâdi şöyle seslenir:

- Yalan söyledi,ona cehennemdeki yerini hazırlayın ve ona cehennemden bir kapı açın' der.Cehennem ateşinin sıcağından ve sıcak rüzgârından gelir ve kaburgaları birbirine geçecek şekilde kabri ona daraltılır.Çirkin yüzlü, kötü elbiseli ve pis kokulu bir adam ona gelir ve şöyle der:

- Seni üzecek şeye sevin!" [1]

Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَتَوَلَّى عَنْهُ أَصْحَابُهُ وَإِنَّهُ لَيَسْمَعُ قَرْعَ نِعَالِهِمْ أَتَاهُ مَلَكَانِ فَيُقْعِدَانِهِ فَيَقُولاَنِ: مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا؟ فَأَمَّا الْمُنَافِقُ وَالْكَافِرُ فَيَقُولُ: لَا أَدْرِي كُنْتُ أَقُولُ مَا يَقُولُ

[1] Ahmed; "Müsned", "Berâ b. Âzib'in hadisi", hadis no: 18140. Ebu Davud; "Kabirde sorgu bâbı", hadis no: 4753. Hadis, sahih liğahrihi'dir.

النَّاسُ، فَيُقَالُ: لَا دَرَيْتَ وَلَا تَلَيْتَ وَيُضْرَبُ بِمَطَارِقَ مِنْ حَدِيدٍ ضَرْبَةً فَيَصِيحُ صَيْحَةً يَسْمَعُهَا مَنْ يَلِيهِ غَيْرَ الثَّقَلَيْنِ.)) [رواه البخاري]

"Kul, kabrine konulduğu ve arkadaşları geri dönüp gittikleri zaman onların ayak seslerini mutlaka işitir. Kendisine iki melek gelip onu oturturlar ve:

- Şu adam hakkında ne dersin? diye sorarlar.

Kâfir veya münâfık ise şöyle cevap verir:

-Bilmiyorum.Ben,insanların dedikleri gibi diyordum.

Bunun üzerine ona şöyle denilir:

-Ne hak ve doğru olanı bildin,ne de Kur'an'ı okudun. Sonra iki kulağının arasına demir bir balyozla öyle vurulur ki haykırıp feryat koparır. Öyle ki insanlar ve cinler dışında, onlara yakın olan hayvanlar ve melekler bu feryadı işitir." [1]

Ey Allah'ın kulları!

---

[1] Buhâr; "Kabir azabı hakkında gelen bâbı", hadis no: 1374

- Kim, Allah'ın, dîninin ve peygamberinin bilgisini Kur'an ve sünnetten öğrenirse, bu dört soruya doğru cevap verecektir.

Berâ b. Âzib'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre,Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِنَّ الْعَبْدَ المؤْمِنَ إِذَا دُفِنَ فِي قَبْرِهِقَالَ: فَتُعَادُ رُوحُهُ فِي جَسَدِهِ. فَيَأْتِيهِ مَلَكَانِ فَيُجْلِسَانِهِ.فَيَقُولاَنِ لَهُ: وَمَا عِلْمُكَ؟ فَيَقُولُ : قَرَأْ تُ كِتَابَ اللهِ فَآمَنْتُ بِهِ وَصَدَّقْتُ. فَيُنَادِي مُنَادٍ فِي السَّمَاءِ أَنْ صَدَقَ عَبْدِي.)) [رواه أحمد وأبو داود بسندٍ صحيحٍ لغيره]

"Mü'min kul kabrine konulduğu zaman ruhu bedenine iâde edilir. Ardından iki melek yanına gelip onu oturtarak şöyle sorarlar:

- Rabbin kimdir? diye sorarlar.

Mü'min kul: Rabbim Allah'tır, der.

Onlar: Dînin nedir? diye sorarlar.

Mümin kul: Dînim İslâm'dır, der.

Onlar: Size gönderilen adam hakkında ne dersin? diye sorarlar.

Mümin kul: O Allah'ın elçisidir, der.

Onlar: Sana bunları bildiren nedir? diye sorarlar.

Mümin kul: Allah'ın kitabını okudum, ona inandım ve onu tasdik ettim, der."[1]

Allah Teâlâ buyurdu ki:

﴿ ... فَمَنِ ٱتَّبَعَ هُدَاىَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ ﴿١٢٣﴾ ﴾

[طه: ١٢٣]

"Kim, benim yoluma uyarsa; ne (dünyada) sapar, ne de (âhirette) bedbaht olur."[2]

Câbir'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle derken işittim:

---

[1] Ahmed; "Müsned", "Berâ b. Âzib'in hadisi", hadis no: 18140. Ebu Davud; "Kabirde sorgu bâbı", hadis no: 4753. Hadis, sahih liğahrihi'dir.

[2] Tâhâ Sûresi: 123

((وَقَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ مَا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ إِنِ اعْتَصَمْتُمْ بِهِ كِتَابُ اللَّهِ.)) [رواه مسلم]

"Aranızda öyle bir şey bıraktım ki, ona sarıldığınız zaman ondan sonra asla sapıtmazsınız. O, Allah'ın kitabıdır."[1]

- Kim, Allah'ın, dîninin ve peygamberinin bilgisini Kur'an ve sünnetin dışında bir yerden öğrenirse, bu dört soruya doğru cevap veremeyecektir.

Kim, Allah'ın, dîninin ve peygamberinin bilgisini insanların sözlerinden öğrenirse, insanlar kendisini bu dört soruya doğru cevap vermekten saptırırlar.

Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((...فَأَمَّا الْمُنَافِقُ وَالْكَافِرُ فَيَقُولُ: لَا أَدْرِي كُنْتُ أَقُولُ مَا يَقُولُ النَّاسُ، فَيُقَالُ: لَا دَرَيْتَ وَلَا تَلَيْتَ وَيُضْرَبُ بِمَطَارِقَ مِنْ حَدِيدٍ ضَرْبَةً فَيَصِيحُ صَيْحَةً يَسْمَعُهَا مَنْ يَلِيهِ غَيْرَ الثَّقَلَيْنِ)) [رواه البخاري]

---

[1] Müslim; "Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in haccı bâbı", hadis no: 1218

"Kâfir veya münâfık ise şöyle cevap verir:

-Bilmiyorum.Ben,insanların dedikleri gibi diyordum.

Bunun üzerine ona şöyle denilir:

-Ne hak ve doğru olanı bildin,ne de Kur'an'ı okudun. Sonra iki kulağının arasına demir bir balyozla öyle vurulur ki haykırıp feryat koparır.Öyle ki insanlar ve cinler dışında, onlara yakın olan hayvanlar ve melekler bu feryadı işitir."[1]

- Kim, Allah'ın, dîninin ve peygamberinin bilgisini şeytandan öğrenirse, şeytan onu bu dört soruya doğru cevap vermekten saptırır.

Allah Teâlâ buyurdu ki:

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يُجَٰدِلُ فِي ٱللَّهِ بِغَيۡرِ عِلۡمٖ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيۡطَٰنٖ مَّرِيدٖ ۝٣ كُتِبَ عَلَيۡهِ أَنَّهُۥ مَن تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُۥ يُضِلُّهُۥ وَيَهۡدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ ۝٤ ﴾ [الحج : ٣-٤]

"İnsanlardan kimisi, Allah hakkında bilmeden tartışır ve azgın şeytanın ardına düşer. Onun aleyhinde şu hüküm

[1] Buhârî; "Kabir azabı hakkında gelen bâbı", hadis no: 1374

yazılmıştır:O, kendisini dost edinen (kendisine uyan) kimseyi saptırır ve alevli ateşin azabına götürür."[1]

- Kim, Allah'ın, dîninin ve peygamberinin bilgisini Kur'an ve sünnete uymayan akıldan öğrenirse, onu bu dört soruya doğru cevap vermekten saptırır.

Allah Teâlâ buyurdu ki:

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يُجَٰدِلُ فِي ٱللَّهِ بِغَيۡرِ عِلۡمٖ وَلَا هُدٗى وَلَا
كِتَٰبٖ مُّنِيرٖ ٨ ثَانِيَ عِطۡفِهِۦ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۖ لَهُۥ فِي ٱلدُّنۡيَا
خِزۡيٞۖ وَنُذِيقُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ عَذَابَ ٱلۡحَرِيقِ ٩ ﴾ [الحج : ٨-٩]

"İnsanlardan öyleleri vardır ki, bilgisizce, doğruya götüren bir rehberi olmadan, aydınlatıcı bir kitabı olmadan Allah hakkında tartışmaya girer.Allah'ın yolundan saptırmak için, kibirlenerek boynunu eğip büker. O,dünyada rüsvaylık bulacak ve kıyâmet günü de ona yakıcı azabı tattırırız."[2]

- Kim, Allah'ın, dîninin ve peygamberinin bilgisini hevâsından öğrenirse, hevâsı onu bu dört soruya doğru cevap vermekten saptırır.

---

[1] Hac Sûresi: 3-4

[2] Hac Sûresi: 3-4

Allah Teâlâ buyurdu ki:

﴿ ... وَلَا تَتَّبِعِ ٱلْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ ... ﴾

[ص : ٢٦]

"Hevâ ve heveslere uyma. Yoksa o, seni Allah'ın yolundan saptırır."[1]

Allah Teâlâ buyurdu ki:

﴿ ... وَإِنَّ كَثِيرًا لَّيُضِلُّونَ بِأَهْوَآئِهِم بِغَيْرِ عِلْمٍۗ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾ ﴾ [الأنعام: ١١٩]

"Doğrusu (hak yoldan sapanların) birçoğu hevâlarına uyarak bilmeden (kendi taraftarlarını) saptırırlar. (Ey Nebi!) şüphesiz ki Rabbin,haddi aşanları çok iyi bilendir."[2]

- Kim, Allah'ın, dîninin ve peygamberinin bilgisini görüşlerden öğrenirse, görüşler onu bu dört soruya doğru cevap vermekten saptırır.

Allah Teâlâ buyurdu ki:

---

[1] Sâd Sûresi: 26

[2] En'âm Sûresi: 119

﴿ ... إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَمَا تَهْوَى ٱلْأَنفُسُ ۖ وَلَقَدْ جَآءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ ٱلْهُدَىٰٓ ﴿٢٣﴾ ﴾ [النجم: ٢٣]

"Onlar (müşrikler) zandan ve (selim fıtrattan sapan) nefislerinin arzu ettiğinden başkasına uymuyorlar. Halbuki kendilerine Rablerinden hidâyet gelmiştir."[1]

Allah Teâlâ buyurdu ki:

﴿ وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا ۚ إِنَّ ٱلظَّنَّ لَا يُغْنِى مِنَ ٱلْحَقِّ شَيْـًٔا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾ ﴾ [يونس: ٣٦]

"Onların (müşriklerin) çoğu, sadece zanna uyarlar. Şüphe yok ki zan, hakikat karşısında bir şey ifâde etmez. Doğrusu Allah, onların yaptıklarını (inkâr ve yalanlamalarını) bilendir."[2]

Abdullah b. Amr'dan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle derken işittim:

---

[1] Necm Sûresi: 23

[2] Yunus Sûresi: 36

((إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْزِعُ الْعِلْمَ بَعْدَ أَنْ أَعْطَاكُمُوهُ انْتِزَاعًا ، وَلَكِنْ يَنْتَزِعُهُ مِنْهُمْ مَعَ قَبْضِ الْعُلَمَاءِ بِعِلْمِهِمْ فَيَبْقَى نَاسٌ جُهَّالٌ يُسْتَفْتَوْنَ فَيُفْتُونَ بِرَأْيِهِمْ فَيُضِلُّونَ وَيَضِلُّونَ.)) [رواه البخاري]

"Şüphesiz ki Allah, ilmi size verdikten sonra onu bir anda çekip almaz.Fakat ilimleriyle birlikte âlimlerin ruhunu alarak onlardan ilmi çekip alır.Nihayet geriye birtakım câhil kimseler kalırlar. Bunlardan fetvâ vermeleri istenir, onlar da kendi görüşlerine göre fetvâ verirler. Böylece hem başkalarını saptırırlar, hem de kendileri sapıtırlar."[1]

- Kim, Allah'ın, dîninin ve peygamberinin bilgisini fâsık âlimlerin ve âbidlerin sözlerinden, fiillerinden ve yaşayışlarından öğrenirse, onu bu dört soruya doğru cevap vermekten saptırırlar.

Allah Teâlâ buyurdu ki:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلۡأَحۡبَارِ وَٱلرُّهۡبَانِ لَيَأۡكُلُونَ أَمۡوَٰلَ ٱلنَّاسِ بِٱلۡبَٰطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۗ وَٱلَّذِينَ

[1] Buhârî; "Kendi görüşüyle hareket etmenin kötülenmesi bâbı", hadis no: 7307

يَكۡنِزُونَ ٱلذَّهَبَ وَٱلۡفِضَّةَ وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَبَشِّرۡهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٖ ﴿٣٤﴾ [التوبة: ٣٤]

"Ey îmân edenler! Doğrusu hahamlar ve rahiblerin çoğu insanların mallarını haksız yollarla yemekte ve onları Allah yolundan alıkoymaktadırlar. Altın ve gümüşü biriktirip de onları Allah yolunda harcamayanlara (zekâtlarını vermeyenlere), işte onlara pek acıklı bir azabı müjdele."[1]

- Kim, Allah'ın, dîninin ve peygamberinin bilgisini, masum olmayan sadece sâlihlerin, âlimlerin ve âbidlerin sözlerinden, fiillerinden ve yaşayışlarından öğrenirse, bunlar onu bu dört soruya doğru cevap vermekten saptırırlar.

Allah Teâlâ buyurdu ki:

﴿ ٱتَّخَذُوٓاْ أَحۡبَارَهُمۡ وَرُهۡبَٰنَهُمۡ أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِ ...﴾

[التوبة: ٣١]

"(Yahûdiler) Allah'ı bırakıp hahamlarını, (hıristiyanlar da) rahiplerini (Allah'ın haram kıldıklarını helal, helal

[1] Tevbe Sûresi: 34

kıldıklarını da haram kılmak sûretiyle hükümlerde onlara itaat ederek onları) Rabler edindiler."[1]

- Kim, Allah'ın,dîninin ve peygamberinin bilgisini, insanların çoğunun üzerinde bulunduğu şeyden öğrenirse, onu bu dört soruya doğru cevap vermekten saptırır.

Allah Teâlâ buyurdu ki:

﴿ وَإِن تُطِعۡ أَكۡثَرَ مَن فِي ٱلۡأَرۡضِ يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَإِنۡ هُمۡ إِلَّا يَخۡرُصُونَ ١١٦ ﴾

[الأنعام: ١١٦]

"(Ey Nebi!) Eğer sen, yeryüzünde bulunanların çoğunluğuna uyarsan, seni Allah'ın yolundan (dîninden) saptırırlar. Onlar, ancak zanna (atalarını taklit etmekte doğru zannettiklerine) uyarlar ve yalnız yalan söyleyip dururlar."[2]

---

[1] Tevbe Sûresi: 31

[2] Tevbe Sûresi: 31

- Kim, Allah'ın, dîninin ve peygamberinin bilgisini, müslümanların çoğunun üzerinde bulunduğu şeyden öğrenirse, onu bu dört soruya doğru cevap vermekten saptırır.

Allah Teâlâ buyurdu ki:

﴿ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِٱللَّهِ إِلَّا وَهُم مُّشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾ ﴾

[يوسف: ١٠٥]

"Onların (müşriklerin) çoğu, ancak Allah'a ortak koşarak îmân ederler."[1]

[1] Yusuf Sûresi: 106